

Mutlulara

YASMINA REZA

YASMINA REZA
NE MUTLU
MUTLULARA

Heureux les heureux, Yasmina Reza

© 2013, Yasmina Reza ve Flammarion

© 2018, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları The Wylie Agency (UK) Ltd. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Mayıs 2018, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Editör: Ayça Sezen

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Saner Basım Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. No: 2/4 2BC 3/4

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 35382

İç baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 12584

ISBN 978-975-07-3740-4

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750737404

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

YASMINA REZA
NE MUTLU
MUTLULARA

ROMAN

Fransızca aslından çeviren

Aysel Bora

♥can

YASMINA REZA, İnan asıllı Rus, mühendis bir baba ve Macar keman-
cı bir annenin kızı olarak Paris'te dünyaya geldi. Nanterre niversitesi-
sinde tiyatro ve sosyoloji öğrenimi gördü. Oyun yazarak başladığı
edebiyat hayatına roman ve senaryo yazarak devam etti. 1994'te yaz-
dığı Art [Sanat] adlı oyunuyla uluslararası bir saygınlığa ve ne kavuştu.
Oyunları 35 dile çevrildi ve tüm dünyada saygın sahnelerde sergilendi.
Romanları da oyunları kadar başarı kazanan Yasmina Reza, 2016'da
Babylone adlı eseriyle Renaudot Edebiyat dl'ne layık görüldü.

AYSEL BORA, 1943'te İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Ede-
biyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'n bitirdikten sonra
Meydan Larousse ansiklopedisinin çevirmen kadrosunda görev aldı.
Bugüne değin, aralarında Jean-Paul Sartre'ın *Aydınlar zerine*, Georges
Simenon'un *Hollanda'da Bir Cinayet*, Amin Maalouf'un *lmcil Kim-
likler*, Nathalie Sarraute'un *şimdi* ve *Açınız* adlı yapıtlarının da bulun-
duğu pek çok kitabı dilimize kazandırdı.

Moira'ya

*“Felices los amados y los amantes y los que pueden
prescindir del amor.*

Felices los felices.”

“Ne mutlu sevilenlere ve sevenlere ve aşktan
vazgeçebilenlere.

Ne mutlu mutlulara.”

Jorge Luis Borges

İçindekiler

Robert Toscano	15
Marguerite Blot	23
Odile Toscano	29
Vincent Zawada	35
Pascaline Hutner	42
Paola Suares	49
Ernest Blot	56
Philip Chemla	62
Loula Moreno	67
Raoul Barnèche	73
Virginie Déruelle	79
Rémi Grobe	86
Chantal Audouin	93
Jean Ehrenfried	99
Damien Barnèche	105
Luc Condamine	111
Hélène Barnèche	118
Jeannette Blot	124
Robert Toscano	131
Odile Toscano	143
Jean Ehrenfried	151

Robert Toscano

Süpermarkette, hafta sonu için alışverişteydik. Bir ara bana, git peynir kuyruğuna gir, ben de bu arada diğer yiyeceklerle ilgileneyim, dedi. Geri döndüğümde alışveriş arabası tahıl gevrekleriyle, bisküvilerle, toz halindeki besinlerle ve hazır pudinglerle yarısına kadar dolmuştu, bu kadar şeyi ne yapacağız? dedim. – Ne demek ne yapacağız? Bütün bunların anlamı ne? dedim. Senin çocukların var Robert, Cruesli'yi seviyorlar, napoliten çikolataları seviyorlar, Kinder Bueno'ya bayılıyorlar, paketleri gösteriyordu bana, onları şeker ve yağa boğmak saçmalık, bu market arabası saçmalık, dedim, hangi peynirlerden aldın? dedi. Bir kalıp keçi peyniri ve bir de inek peyniri. Çılgılığı bastı, gravyer almadın mı? – Unuttum, geri de dönemem, çok kalabalık. – Eğer tek cins peynir alacaksan, pekâlâ biliyorsun ki gravyer alacaksın, kim inek peyniri yiyor ki evde? Kim mi? – Ben, dedim. – Sen ne zamandır inek peyniri yer oldun? Kim inek sütünden peynir yemek ister ki? Kes şunu Odile, dedim. – Şu boktan inek peynirini kim sever?! Aslında üstü kapalı biçimde “annenden başka” demek istiyordu, geçende annem, peynirin içinde bir cıvata bulmuştu, haykırıyorsun Odile, dedim. Alışveriş arabasını bir hışımla sarstı ve üçü bir arada paketlenmiş sütlü Milka çikolatayı arabaya attı.

Çikolata tabletlerini alıp rafa geri koydum. O, benden de hızlı davranıp onları tekrar arabaya koydu. Gidiyorum ben, dedim. Cevap verdi, git, git tabii, zaten tek bildiğin gidiyorum demek, verecek cevabın olmayınca tek yaptığın bu, hemen o gülünç tehdit. Sık sık gidiyorum dediğim doğru, bunu söylediğimi kabul ediyorum ama acilen kaçmaktan başka çarem olmayınca, içimden gelen tek şey bu olunca, neden öyle demeyecekmişim anlamıyorum bunu, evet... ültimatom şeklinde söylediğimi de kabul ediyorum. Tamam, alışverişini bitirdin, diyorum Odile'e sert bir hareketle arabayı öne iterek, alacak başka zamazingon kaldı mı? – Benimle nasıl konuşuyorsun! Benimle nasıl konuştuğunun farkında mısın? İlerle, diyorum. İlerle! Her şeyin durduğu, her şeyin taş kesildiği şu ani alınganlıklar kadar sinirlendiğim başka bir şey yok. Elbette, özür dilerim diyebilirdim. Tek bir defa yetmez, iki defa ve yumuşak bir tonla söylemem gerekecekti. Eğer ben yumuşak bir tonla iki defa özür dilerim deseydim, gün içinde şöyle ya da böyle normalleşebilirdik, ne var ki o sos ve baharat reyonunun ortasında hakarete ve felakete uğramış biri edasıyla alık alık dikilirken, bu kelimeleri söylemek ne içimden geliyor ne de fizyolojik olarak bunu yapacak durumdayım. Lütfen ilerle Odile, diyorum ılımlı bir sesle, sıcak bastı ve bitirmem gereken bir makale var. Özür dile, diyor. Eğer normal bir ses tonuyla özür dile deseydi, alttan alabilirdim ama fısıldıyor, sesine üzerinden geçip gidemeyeceğim ifadesiz, atonal bir hava veriyor. Lütfen, diyorum sesimi yükseltmeden, sakinliğimi koruyorum, lütfen, kendimi bir çevreyolunda son sürat araba sürerken görüyorum, fonda "Sodade"yi dinliyorum, yeni keşfettiğim, sesin yalnızlığı hariç hiçbir şey anlamadığım bir şarkı, yalnızlık kelimesi sonsuza kadar tekrarlanıyor, gerçi bana bu kelimenin yalnızlık anlamına değil, nostalji, özlem, pişmanlık, melankoli anlamı-

na, adına yalnızlık denen bir sürü mahrem ve kimseyle paylaşılmayan şey anlamına geldiğini, pazar arabası, zeytinyağı ve sirke reyonu, neon lambaların altında karısına yalvaran adam gibi yalnızlık anlamına geldiğini söylediler. Özür dilerim diyorum. Özür dilerim Odile. Cümlede Odile demeye gerek yok. Elbette. Odile hoş kaçmadı, Odile'i sabrımın taşıdığını göstermek için ekledim ama onun tek kelime etmeden ve el çantasını market arabasında bırakarak, geri dönüp kollarını sallaya sallaya dondurulmuş gıda reyonuna, yani mağazanın en uzak köşesine doğru seyirtmesini beklemiyordum. Ne yapıyorsun Odile? diye bağıyorum, yazımı yazmak için iki saatim kaldı, yeni altına hücum konusunda çok önemli bir yazı! diye bağıyorum. Tam anlamıyla komik bir cümle. Odile görüş alanımdan kayboldu. İnsanlar bana bakıyor. Arabaya yüklendiğim gibi mağazanın sonuna doğru koşuyorum, onu göremiyorum (hoş durumlarda bile bir ortadan kaybolma yeteneği vardır onda), Odile! diye bağıyorum. İçeceklere gidiyorum, yok: Odile! Odile! Etraftaki insanları tedirgin ettiğimi hissediyorum ama hiç umurumda değil, arabayla reyonları bir bir dolaşıyorum, süpermarketlerden nefret ediyorum ve birden onu görüyorum, peynir kuyruğunda, öncekinden daha da uzun bir kuyruk, tekrar peynir kuyruğuna girmiş! Odile, diyorum yanına gelince, gayet ölçülü konuşuyorum, Odile, sıra sana gelene kadar yirmi dakika geçer, gidelim buradan, gravyeri başka yerden alırsız. Cevap yok. Ne yapıyor? Arabanın içindekileri karıştırıyor ve inek peynirini alıyor. Onu iade etmeyeceksin ya? diyorum. – Edeceğim. Anneme veririz, diyorum yumuşatmak için. Annem geçende içinde civata bulmuş. Odile gülümsemiyor. Nedamet getiren günahkârlar kuyruğunda dimdik ve hakarete uğramış gibi duruyor. Annem peynirciye, olay çıkarmaya hevesli bir kadın değilim ama

sizin ünlü peynirci sıfatınızın uzun ömürlü olması için, inek peynirinin içinde bir cıvata bulduğumu haber vermem gerekiyor, demiş, herifin umurunda olmamış, hatta annemin o gün satın aldığı üç paket *rocamadour*'u¹ bile hediye etmemiş. Annem ses çıkarmadan parayı ödemek ve peynirciden daha asil davranmakla övünüyor. Odile'e yaklaşıyorum ve alçak sesle, Odile, üçe kadar sayıyorum, diyorum. Üçe kadar sayıyorum. Duydun mu? Ve nedense bunu söylediğim an Hutner'leri düşünüyorum, arkadaşlarımız, kendilerini gönüllü olarak evliliğin huzuruna kapatan bir çift, yenilerde birbirlerine "canım" diye hitap eder oldular ve, "Bu akşam sağlıklı şeyler yiyelim canım," türünden cümleler kuruyorlar. Tam tersi bir delilik halindeyken Hutner'ler nereden aklıma geldi bilmiyorum, ama "bu akşam sağlıklı şeyler yiyelim canım" ile "üçe kadar sayıyorum Odile" arasında o kadar da büyük bir fark yoktur belki de, iki durumda da, iki kişi olabilmek için insanın kendini eksiltmesi söz konusu, akşama sağlıklı şeyler yiyelim canımda doğal ahenk daha fazla değil, hayır, hayır, aradaki uçurum da az değil, tek fark, üçe kadar sayıyorum Odile'in, Odile'in suratında bir kıpırtıya, minicik bir gülme belirtisi olarak ağzın kıvrılmasına neden olması, içimden fena halde vazgeçmek gelse de, tam bir yeşil ışık gelmeden bu belirtilere kesinlikle teslim olmamam, hiçbir şey görmemiş gibi yapmam lazım, saymaya karar veriyorum, *bir* diyorum, açık açık fısıldıyorum, Odile'in tam arkasındaki kadın burnumuzun dibinde, Odile ayakkabısının burnuyla bir ambalaj atığını itekliyor, kuyruk uzadı ve hiç ilerlemiyor, iki demem lazım, *iki* diyorum, apaçık, âlicenap bir, iki, arkadaki kadın bize yapıyor, başında bir şapka var, yumuşak keçeden ters

1. Çiğ süttten yapılan bir çeşit keçi peyniri. (Y.N.)

çevrilmiş kova gibi bir şey, bu tip şapka takan kadınları hiç sevmem, bu şapka hayra alamet değil, bakışlarıma kadını bir metre geriletmek niyetiyle bir şeyler ekliyorum ama değişen bir şey yok, bana merakla bakıyor, tepeden tırnağa süzüyor, feci kötü de mi kokuyor ne? Kat kat giyinen kadınlardan çoğu zaman bir koku yayılır, tabii koku hemen yandaki mayalı süt ürünlerinden gelmiyorsa? Ceketimin içcebindeki telefonum titreşiyor. Arayanı görebilmek için suratımı şekilden şekile sokuyorum, çünkü gözlüklerimi bulmaya zaman yok. Arayan bana Bundesbank'ın altın rezervleri hakkında tüyo verebilecek bir iş arkadaşı. E-posta göndermesini istiyorum, çünkü bir randevudayım, kısa kesmek için böyle dedim. Bu kısa telefon konuşması belki de bir şans: Eğilip Odile'in kulağına, sorumluluklarına geri dönmüş bir sesle; şef redaktörüm Almanların altın stoğuyla ilgili devlet sırrı hakkında bir çerçeve yazı istiyor diye mırıldandım; ve an itibarıyla bu konuyla ilgili en küçük bilgim yok. Kimi ilgilendirir ki bu? diyor. Ağzının uçlarını sarkıtarak omuzlarını kaldırıyor, derdi konunun ne kadar gereksiz olduğunu anlamam, ama daha da vahimi, kendi vazgeçişlerimin bilincinde olmak da dahil, sanki benden artık hiçbir şey beklenmezmiş gibi, çalışmamın, genel olarak çabalarımın gereksizliğinin farkına varmam. Kadınlar sizi çökertmek için her şeyden yararlanır, yetersiz olduğunuzu hatırlatmaya bayılırlar. Odile peynir kuyruğunda bir öne geçti. El çantasını aldı, inek peynirini hâlâ sıkı sıkı elinde tutuyor. Sıcak oldu. Boğulacağım. Uzaklarda olmak isterdim, artık burada ne yaptığımızı da konunun ne olduğunu da bilmiyorum. Tıpkı makalemin kahramanı altın arayıcısı Graham Boer gibi Batı Kanada'da kar raketleriyle kaymak isterdim, donmuş vadilerde kazıklar çakmak ve ağaçlarda baltayla işaretler bırakmak. Bir karısı, çocukları var mı bu Boer'in? Kuzey Amerika boz

ayısına ve eksi otuz derece soğuşa meydan okuyan bir adamın, herkesin alışverişe çıktığı saatlerde bir süpermarkette işi olmaz. Burası bir erkeşe göre bir yer mi? Kim bu neonlu, sayısız paketin yığılı olduğu koridorlarda cesareti kırılmadan dolaşabilir? Hem de, istensin istenmesin her mevsim, gitgide katılaşan bir kadının buyruğu altında aynı arabayı sürükleyerek buraya döneceğini bilerek. Çok olmadı, kayınpederim Ernest Blot dokuz yaşındaki oğlumuz, sana yeni bir dolmakalem alacağım, bu elindeki parmaklarını boyuyor, dedi. Gerek yok, mutlu olmak için bir dolmakaleme ihtiyacım yok artık, diye karşılık verdi Antoine. İşte işin sırrı bu, dedi Ernest, mutluluk taleplerini en aza indirgermeyi anladı bu çocuk. Kayınpederim, kendi mizacının tam tersi bu hayal ürünü kısa özdeyişlere bayılır. Ernest, hayatı için vazgeçilmez olan şeylerde (mutluluk kelimesini unutam), asla en küçük bir kısıtlamaya razı gelmemiştir. Baypas ameliyatından sonra nekahat evresindeki hasta gibi yaşamak, alçakgönüllü bir hayat sürdürmeyi yeniden öğrenmek ve her zaman kaydardığı gündelik ev işleriyle baş etmek zorunda kalınca, kendisinin bizzat Tanrı tarafından hedef alınıp vurulduğunu hissetmişti. Odile, üç dersem, eğer üç rakamını telaffuz edersem, beni göremeyeceksin artık, otomobili alıyorum ve seni market arabasıyla baş başa bırakıyorum. Buna ihtimal vermiyorum, diyor. – Sen istediğin kadar ihtimal verme, ben iki saniye içinde aynen öyle yapacağım. – Arabayla gidemezsin Robert, anahtarlar çantamda. Ceplerimi karıştırıyorum, anahtarları kendi ellerimle verdiğimi hatırlayınca arayışım büsbütün anlamsızlaşıyor. Lütfen geri ver anahtarları. Odile gülümsüyor. Omzuna astığı çantayı vücuduyla peynir vitrini arasına sıkıştırıyor. Çantayı çekip almak için yaklaşıyorum. Çekiştiriyorum. Odile direniyor. Bu kez kayışı çekiştiriyorum. O da öbür taraftan çekiştiriyor. Bu onu

eğlendiriyor! Çantanın altını sımsıkı kavıyorum, koşullar farklı olsa, çantayı kapmam işten değil. Odile gülüyor. Çantaya yapışıyor. Üç demeyecek misin? diyor. Neden üç demiyorsun? Beni sinirlendiriyor. Çantadaki şu anahtarlar da sinirlendiriyor beni. Ama Odile böyle yapınca hoşuma gidiyor. Onun güldüğünü görmek de hoşuma gidiyor. Yelkenleri indirmeme ve bir çeşit sabır oyununa meyletmeme çok kalmamışken, hemen yanımda bir kıkırdama duyuyorum ve kadın dayanışması dolayısıyla zevkten dört köşe olmuş, hiç çekinmeden açık açık gülmekten kırılan keçe şapkalı kadını görüyorum. Artık başka çarem yok. Kabalaşıyorum. Odile’i pleksiglase yapıştirip çantanın ağzından içine doğru bir yol açmayı deniyorum, Odile debeleniyor, canını acıttığım için sızlanıyor, ver şu lanet anahtarları, diyorum, sen kaçıksın diyor, inek peynirini elinden kaptığım gibi reyonların arasına fırlatıyorum, sonunda çantanın içindeki ıvır zıvırın arasında anahtarlar elime geliyor, alıp çıkarıyorum, Odile’i zapt etmeye ara vermeden anahtarları onun burnuna doğru sallıyorum, buradan derhal gidiyoruz, diyorum. Şapkalı kadın dehşete kapılmış gibi şimdi, ne o? Artık gülmüyorsun bakıyorum, diyorum, neden? Odile’i ve market arabasını tutup çekiyorum, onları raflar boyunca, çıkıştaki kasalara doğru götürüyorum Odile hiç diremediği halde bileğine sıkı sıkı yapışmışım, hiç de masum olmayan bir itaat, onu sürükleyerek götürmeyi tercih ederdim, o kurban kılığına büründüğünde, sonunda bunun bedelini ödeyen daima ben oluyorum. Elbette kasalarda da kuyruk var. Tek kelime etmeden bu ölümcül kuyrukta yerimizi alıyoruz. Normal bir müşteriymiş gibi yapan Odile’in kolunu bıraktım, hatta onun arabada aldıklarımızı cinslerine göre ayırdığını ve paketlemeyi kolaylaştırmak için onları düzenlediğini görüyorum. Otoparkta hiç konuşmuyoruz. Arabada da. Hava

karardı. Yoldaki ışıklar bizi uyutuyor, aynı kelimeyi sonsuza kadar tekrarlayan kadının sesinden Portekizce şarkının CD'sini koyuyorum.

Adını Borges'in bir cümlesinden alan *Ne Mutlu Mutlulara*, artık hükmedemedikleri gündelik hayatın girdabına kapılmış on sekiz karakterin art arda söz aldığı çağdaş bir insanlık komedisi.

Gelecek hayallerinden vazgeçmiş, arzularını yitirmiş, hayatla ye- nişemeyen sıradan insanların aşkla, iktidarla, dostlukla, hastalık- la, başarıyla, ölümlle, aileyle ilişkilerini kimi zaman derin bir me- lankoliyle kimi zaman da keskin bir mizahla mercek altına alan Yasmina Reza birbirine değen bu hayatlara sızmış. Duygusal aç- mazlarıyla yüzleşen her yaştan kadınların ve erkeklerin boy gös- terdiği on sekiz kişilik bu orkestrayı ustaca yöneten yazar ritim duygusunu hiç yitirmeden, ayrıntıları ince ince işleyerek bu ak- sak hayatların ve yaralı insanların öykülerini sarsıcı ve hayret ve- rici bir gerçekçilikle aktarmış.

